

Fiskeridirektoratet

Vår dato
05.09.2018

Vår referanse
2016/00388-27

Vår saksbehandler
Sonja Elin Kleven Jakobsen/94080674

Deres referanse
18/9012-

Kysttorsk i sør, høring av forslag om beskyttelse av gyteområder og forbud mot å fiske torsk fra Telemark til svenskegrensen

1. Innledning

Norges Fiskarlag viser til høringsnotat fra Fiskeridirektoratet av 8. juli 2018 om forslag om beskyttelse av gyteområder og forbud mot å fiske etter torsk fra Telemark til svenskegrensen.

Tiltakene foreslås med bakgrunn i Havforskningsinstituttets rapport «Kunnskapsstatus kysttorsk i sør (Svenskegrensa – Stad)». Til tross for allerede iverksatte tiltak har tilstanden for kyst- og fjordtorsken i Sør-Norge over tid blitt dårligere og bestandene er på et historisk lavmål. Det står spesielt dårlig til på kysten fra Lindesnes til Sverige og i følge Havforskningsinstituttet er behovet for tiltak størst på strekningen fra og med Telemark til Svenskegrensen.

Fiskeridirektoratet ser ikke noen vei utenom nye tiltak som reduserer dødeligheten på torsk betraktelig, og i 2018 settes fokus på kysten fra Lindesnes til svenskegrensen. Tiltakene foreslås å tre i kraft 1. januar 2019.

Forslaget er delt i to deler. Det ene forslaget skal beskytte viktige gyteområder for torsk, fra kysten på Lindesnes til svenskegrensen. Det andre forslaget skal redusere dødelighet forårsaket av fiske og fiskedødelighet for torsk i området fra og med Telemark til svenskegrensen.

Norges Fiskarlag sitt innspill til ovennevnte forslag følger nedenfor.

2. Norges Fiskarlags vurdering av forslaget

Norges Fiskarlag vil først komme med noen generelle betraktninger omkring forslaget som foreligger, og situasjonen som ligger til grunn for dette. Deretter vil vi gå inn på de enkelte forslag for å gi våre kommentarer knyttet til disse.

2.1 Generelt om forslaget, kunnskapsstatus om kysttorsken og iverksetting av forvaltningstiltak

Norges Fiskarlag vil påpeke at kollaps i kystnære torskebestander ikke er et nytt fenomen, og heller ikke begrenset til kysten i Sør-Norge. Arendal Fiskeriselskab etablerte den 2. desember 1882 "Flødevigens Utklekningsanstalt" etter at torskefisket på Skagerrakkysten hadde gått sterkt tilbake. Norges Fiskarlag er betenkt over at man ikke har klart å skaffe til veie tilstrekkelig kunnskap om hvorfor torsken forsvinner.

Norges Fiskarlag støtter Havforskningsinstituttets oppfatning om at årsakene for den registrerte nedgangen for fjord- og kysttorsk er sammensatt. Norges Fiskarlag forventer derfor at det iverksettes bredt sammensatte forvaltningstiltak for å bedre tilstanden for fjord- og kysttorsken. Norges Fiskarlag mener at Fiskeridirektoratet må se på Havforskningsinstituttets øvrige anbefalinger fra 2008 og 2016 når det skal foreslås tiltak for bevaring av kysttorsken.

Her mener vi at både forvaltning av skarv, sel og regimeskiftet i det marine økosystemet må ses i sammenheng med fiskedødelighet. Samtidig er det beklagelig at forvaltningen ikke har et system for å estimere fritidsfiskets omfang og uttak, slik Havforskningsinstituttet fremhever som anbefalt tiltak i sin rapport.

Norges Fiskarlag registrerer at både Fiskeridirektoratets høringsbrev og Havforskningsinstituttets kunnskapsrapport oppgir at kunnskap om bestandssammensetning, dødelighetsårsaker og beskatningsmønster er begrenset.

2.2 Beskyttelse av viktige gytefelt på kysten fra Lindesnes til svenskegrensen

Yrkesfiskerne bekrefter høringsnotatets registrering av nedgang av stor torsk i fjorder og i strandsonen. Reketrålflåten og garnfiskere opplever derimot gode forekomster av torsk dypere enn 50 meter i eksponerte kystområder. "Dyp- og gruntvannstorsk" kan skilles visuelt med farge og anatomi. Beskrivelsene er sammenfallende med plassering av Havforskningsinstituttets registrerte gytefelt for kysttorsk, som i stor grad avgrenses til sjøområder tilknyttet grunner og grunne fjorder. Ettersom høringsnotatet beskriver fjord- og kysttorsk som svært stedbunden vil Norges Fiskarlag anbefale at fiskerestriksjoner konsentreres rundt registrerte gytefelt/områder. Norges Fiskarlag anbefaler at Fiskeridirektoratet tar kontakt med de lokale fiskerne i området når restriksjoner og buffersoner skal opprettes. Et godt utgangspunkt for en slik dialog vil være møtet på Torp 28. september 2018.

Fiskerlaget Sør anbefalte vern av registrerte gyteområder for kysttorsk under arbeidet med rapporten "Fiske i Sør" i 2012. Norges Fiskarlag anbefaler at fiskeforbudet bør gjelde fra 1.februar, da fiskerne erfarer at gyteklare fisk først samles medio februar. I tillegg forutsetter vi at linjene som avgrenser det overdimensjonerte gytefeltet i Indre Oslofjord justeres for å tillate fiske utenom registrerte gytefelt og buffersoner.

Norges Fiskarlag mener også at Fiskeridirektoratet må opprette et samarbeid med miljøvernmyndighetene om ovennevnte fiskeforbud. Forbudet vil ikke omfatte fiske etter sjøørret fordi dette reguleres med hjemmel i lakse- og innlandsfiskeoven, og det bør vurderes om det også bør innføres tiltak etter dette regelverket. Norges Fiskarlag kan ikke forstå hvordan kontrollmyndigheter skal kunne håndheve forbudet i det betydelige sjøfisket med stang i Sør-Norge, og mener det er en svakhet ved forvaltningstiltaket. All den tid fritidsfiske med krokredskap står for 33,7 % av den estimerte dødeligheten, må dette problemet adresseres på en tydeligere måte.

I tillegg til dette vil Norges Fiskarlag fremheve behovet for å fjerne tapte fiskeredskap som tiltak for å bevare kysttorsk. Det foregår et omfattende fritidsfiske i Sør, og det er trolig tapt betydelige mengder garn, teiner og ruser i tiltaksområdet. Dette kan føre til at det foregår skjult beskatning av både kysttorsk og andre arter.

2.3 Forslag om å forby fisket etter torsk innenfor grunnlinjen på strekningen fra og med Telemark til svenskegrensen

Norges Fiskarlag konstaterer at kunnskapsgrunnlaget for bestandssituasjonen er basert på strandnotttrekk og garnfangster på grunne biotoper i skjærgården, i tillegg til fangstdata fra referansefiskere. Det ekstraordinære tiltaksområdet omfatter imidlertid store havområder, med helt andre biotoper.

Videre vil vi påpeke at kunnskapsgrunnlaget for estimatet for sammensetningen av fiskedødelighet, merke- og gjenfangststudiet, er innhentet fra Aust-Agder, mens tiltakene er foreslått for Telemark – Svenskegrensa.

I 2017 var forholdstallet mellom småbåtregistrerte fritidsfartøy (NRRS) og fiskeriregistrerte fartøy i Aust-Agder 1:44. I kystfylkene i det ekstraordinære tiltaksområdet var samme forholdstall 1:266. Det er altså om lag 6 ganger flere fritidsfartøy enn fiskefartøy i tiltaksområdet sammenlignet med området der kunnskapsgrunnlaget er innhentet.

Forholdet mellom kystfylkenes befolkning og fiskermanntallsførte personer viser tilsvarende forskjell. Norges Fiskarlag mener forvaltningstiltakene må rettes dit tiltakene har størst effekt, uten å virke uforholdsmessig inngripende for fiskerinæringen.

Norges Fiskarlag registrerer videre at det er en sammensetning av ulike populasjoner av torsk langs kysten og ulikt beskatningsmønster på fjord- og kysttorsk fra fritidsfiske og yrkesfiske.

Norges Fiskarlag støtter Havforskningsinstituttets anbefaling fra 2016 om å nedsette en arbeidsgruppe for å definere område for gode og legitime forvaltningstiltak. Grunnlinjen er etter styrets oppfatning ikke egnet avgrensning for generelle restriksjoner som i stor grad syntes å være forårsaket av kystnær dødelighet.

2.4 Det tradisjonelle garnfisket

Pr. 11. Juli 2018 er det 20 fartøy som har landet garnfangst i det ekstraordinære tiltaksområdet. På vinteren fisker disse fartøyene etter breiflabb, diverse flyndrefisk og torskefisk på dypt farvann. På vår og sommeren fiskes det etter verdifulle flyndrearter i grunnere farvann. På grunn av høy havtemperatur og stor maskevidde er det ubetydelig torskefangst i flyndrefisket. Alle disse fartøyene fisker kun innenfor tiltaksområdet ettersom grunnlinjen strekkes langt ut i Ytre Oslofjord og fartøyene er ikke egnet for lang seilas.

Det er registrert om lag 7,3 tonn torsk fra fartøyene i første halvdel av 2018 og torsk utgjør i gjennomsnitt 20 % av fartøyenes fangstsammensetning (variasjon fra 2 % til 82 %). Resterende av disse fartøyenes fangster består av verdifulle- og tallrike arter som breiflabb, rødspette, piggvar, sjøtunge, slettvar, lange, brosme og sei. Til sammenligning er det avsatt 50 tonn torsk til forskningsformål i reguleringsforskrift for fisket etter torsk i Nordsjøen og Skagerrak. Norsk kvoteandel av torsk i Skagerrak er 259 tonn i 2018.

Norges Fiskarlag mener det må gis adgang til å søke dispensasjon fra fiskeforbudet for etablerte merkeregistrerte fartøy, og vi anbefaler at disse kan delta i en særskilt referanseflåte.

Norges Fiskarlag mener kriteriene for innvilgelse av slik dispensasjon bør være knyttet til sluttседler med garn som fangstredskap fra 2016, 2017 og 2018. Havforskningsinstituttet bør utforme en god modell for datainnsamling av fangst per enhet innsats og torskefangsten bør kunne omsettes sammen med øvrig fangst. Videre bør det gjennomføres prøver av garntorskens genetiske opphav for å vurdere utvidelse av slik dispensasjon eller justerte forvaltningstiltak.

2.5 -Trålfisket etter reker og sjøkreps

Norges Fiskarlag vil understreke at bifangst av fisk som tas av sjøkreps- og reke-trålere er viktig for å opprettholde strukturen i fiskerinæringa i Sør-Norge. Fiskemottakene må også kunne tilby et spekter av lokal sjømat for å tiltrekke det sterke lokale markedet. Fiskeflåten i Sør-Norge er avhengige av spredt mottaksstruktur for å opprettholde dagens differensierte flåtestruktur.

Norges Fiskarlag syns det er beklagelig at Fiskeridirektoratet i et så viktig tiltak ikke har klart å skaffe til veie gode tall for fangsttapet til trålflåten, da fangstrapporteringen ikke har tilstrekkelig oppløsning. Norges Fiskarlag vil oppfordre Fiskeridirektoratet til å undersøke registrerte fangstsammensetninger fra Kystvaktens omfattende ressurskontroller av reke-trålflåten i tiltaksområdene og sammenholde dette med gjennomsnittlig minstepris for de ulike fiskeartene. Etersom grunnlinjen går gjennom flere viktige reke-trålfelt vil trolig samtlige trålfartøy under 15 meter av praktiske årsaker måtte fiske uten oppsamlingspose gjennom hele året, og denne viktige fangstverdien for denne flåten i de berørte fylkene vil gå tapt.

Forskningsprogrammet "CodFlict" viste gjennom DNA-analyse at kun 2,5 % av torsken som fanges av reke-trålere uten sorteringsrist på Sørlandet er kysttorsk.

Norges Fiskarlag mener at både påbud om bruk av sorteringsrist og forbud mot bruk av oppsamlingspose innenfor grunnlinjene er uforholdsmessig inngripende for fiskerinæringa i Sør-Norge.

Fiskeridirektoratet skriver at føre- var betraktninger ligger til grunn for alle forslag i høringsnotatet, og det innrømmes at kunnskapsgrunnlaget for forslagene om tiltak som fremmes er noe tynt. Under punkt 10 i høringsnotatet om økonomiske konsekvenser av forslaget er direktoratet så vidt innom at de foreslåtte tiltakene om å forby oppsamlingspose og påbud om sorteringsrist kan føre til fangsttap.

Vi mener at Fiskeridirektoratet må følge utredningsinstruksen på dette punktet og angi en økonomisk analyse av de konsekvensene disse forslagene kan føre til for næringen. I dette høringssvaret presenteres noen tall som kanskje kan være til nytte, men vi vil tro at forvaltningen er nærmere til å foreta en samfunnsøkonomisk analyse av forslagene enn det næringen er.

Etersom forslaget (dersom det blir innført) trolig vil føre til at det tradisjonelle konvensjonelle kystfiskeriet øst for Agder avvikles og at det ikke vil være økonomisk grunnlag for de særegne sjømatbedriftene i området, når de utelukkende må basere lokal råstofftilgang til reker, oppfatter Norges Fiskarlag at forslagene kan være uforholdsmessig inngripende. Vi ønsker at man kan avbøte denne negative virkningen for fiskeri- og landindustri gjennom ulike dispensasjonsløsninger som vi kommer tilbake til nedenfor. Spesielt all den tid det er stor usikkerhet om tiltakenes virkning. Forslag til hvordan dette kan gjøres har vi satt opp under punkt 3. oppsummering.

Norges Fiskarlag erkjenner imidlertid at det bør rettes ytterligere forvaltningstiltak for å begrense beskatning av små torsk i trålfisket:

- Norges Fiskarlag anbefaler at det innføres påbud om bruk av sorteringsrist innenfor 4 nautiske mil av grunnlinjene i det ekstraordinære tiltaksområdet etter nærmere avklaring om bruk av krepse-spalte.
- Norges Fiskarlag mener at det fortsatt må tillates oppsamling av fisk etter et seleksjonspanel og anbefaler videre undersøkelser av innblanding av genetisk kysttorsk i fangstene.

For krepsetrål vil et generelt påbud om bruk av rist føre til betydelig fangsttap av kreps. Tapet vil være så stort at fiskeriet avvikles, slik som i Nordsjøen. I samråd med Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet, driver næringsaktører i Østfold et pågående utviklingsarbeid for seleksjon i dette fiskeriet. Norges Fiskarlag mener disse forsøkene må fortsette.

Inntil bedre/andre funksjonelle seleksjonsmetoder er funnet, må krepsetråling innenfor grunnlinjen tillates på følgende vilkår:

- Samme regelverk som utenfor grunnlinjen inn til foreslått ny grense, frem til annen seleksjon er utviklet.
- Det kan brukes seltranel (topp-panel i posen med 270mm masker) og 90mm masker inn til en linje med grense ved Hollenderbåen.

3. Oppsummering

Norges Fiskarlag støtter Havforskningsinstituttets vurdering om at årsakene til den registrerte nedgangen er sammensatt, og man forventer et bredt spekter av tiltak for å bedre situasjonen for kysttorsk. Fiskarlaget konstaterer at det må innføres skjerpede forvaltningstiltak for å bygge opp bestanden av kysttorsk, men mener forslagene er uforholdsmessig inngripende for fiskerinæringen i Sør-Norge.

Norges Fiskarlag anbefaler følgende:

- Vern av registrerte gytefelt og buffersone i samråd med lokale fiskere. I tillegg til dette mener Norges Fiskarlag av hensyn til de inngripende forvaltningstiltakenes usikkerhet at det settes klare forvaltningsmål knyttet til overlevelse av 0-gruppeyngel og at tiltakene evalueres etter 5 år.
- Forbud mot direktefiske av torsk støttes. Område bestemmes i samråd med lokale fiskere.
- Det etableres dispensasjonsadgang for yrkesfiskere for overvåkning av bestanden og forvaltningstiltakets effekt.
- Generelt påbud om bruk av rist i rekefisket innenfor grunnlinjen støttes, men oppsamlingspose og krepse-spalte må imidlertid tillates.
- Generelt påbud om bruk av seleksjonspanel i sjøkrepsfisket.

- Fiskeridirektoratet må opprette dialog med lokale fiskere om avgrensning av fiskeriområdet.

Med hilsen
NORGES FISKARLAG

Jan Birger Jørgensen

Sonja Elin Kleven Jakobsen

Kopi til: Medlemslaga
Landsstyret
Nærings- og fiskeridepartementet

Havforskningsinstituttet